

Ženy, drogy, úřady

AT konference 2016

Martin Svoboda a Artem Vartanyan, Laxus z.ú.

Co uslyšíte, uvidíte

- 1) Ženy a návykové látky obecně
- 2) OSPOD a zákon
- 3) Praxe

Gender - definice

„... jako postoje a chování, které jsou definovány danou kulturou jako vhodné pro daný sex.“

Od emancipace k podřízenosti

- vstup – drogy vyhledávají a užívají
- dealer, vaříč, násilný partner– uživatel
- závislost jak na látce i muži
- „schopnost“ odejít
- muži iniciují, muži udržují
- drogy jako „lék“ na traumata působená muži
- „vztah“ s mužem, který neužívá, nicméně se chová jinak „sociálně-patologicky“

Ženy UD a traumata

- sexuální zneužívání v anamnéze je časté
- poměrně dlouho trvá, než dojde pojmenování
- osobní hranice/osobní integrita
- pochybnosti co je přijatelné a co již nikoliv
- pocit viny

Užívání, závislost, léčba – specifika I

- ženy-uživatelky - dvojí deviantky
- deviace je nejen užívání, ale i selhávání v roli ženy
- zvláště těhotné ženy a mladé matky -uživatelky čelí sociálnímu odsouzení
- péče o druhé a nemožnost (přestože i domnělá) být po určitou dobu mimo přirozené prostředí - důvody, proč uživatelky nástup do léčby odkládají
- pokud již do procesu léčby vstupují - spíše ambulantní léčba

Ženy UD, mateřství, děti I

- i žena-uživatelka má nezpochybnitelné právo přivést na svět dítě. Nicméně:
 - a) Je konkrétní žena-matka-uživatelka se svojí rolí smířena a má dostatek funkčních vzorů mateřské/rodičovské péče
 - b) žena-matka-uživatelka se dostává do situace, kdy selhává jelikož neabstínuje a selhává jako matka, jelikož není schopna se (dle soudu okolí) o dítě postarat
 - c) zcela opomíjena je role otce...

Ženy UD, mateřství, děti II

- matka vyjadřuje naději, že se otec-uživatel po narození potomka změní
- partneři mohou snahu ženy o abstinenci považovat za ohrožení jejich dominance nad ženou
- existují studie, že matky-uživatelky drog se dokážou chovat racionálněji/zodpovědněji než jejich mužský protějšek

Kasuistika

- Klientka A
- 31 let, Sbtx IV, Hypnogen IV
- 11tisicová obec ve Východních Čechách
- 2 děti, jedno již mnoho let v péči příbuzných
- Opakované pokusy o abstinenci, velká motivace, „demotivující“ partner
- TP : zprostředkují léčbu v TK pro matky s dětmi
- OSPOD: zařizují dočasné ubytování pro klientku a dítě a dočasnou péči o dítě v průběhu detoxu
- Přes veškeré komplikace hodnotíme jako příklad dobré praxe

OSPOD, drogy a litera zákona I

- prokázané (tím méně jen předpokládané) užívání nemůže být důvodem k omezení rodičovské odpovědnosti
- užívání jako příčina ohrožení dítěte v zákoně OSPOD definováno není, jelikož samo o sobě příčinou ohrožení dítěte být nemůže
- § 81 občanského zákoníku – „každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého“
- praxe - pouhé náznaky/podezření na užívání mohou být pro OSPOD důvodem k odebrání dětí...
- hrozba odebráním dětí jako motivace k léčbě?

OSPOD a testování

- zda rodiče testovat a kdo to bude platit
- jak rodiče testovat - absence metodiky – otázka formy, frekvence, co když to rodiče neakceptují?

OSPOD, drogy a litera zákona II

- OSPOD není žádným orgánem ochrany veřejného zdraví, nemůže nařizovat čerpání zdravotních služeb/testování
- není ani policejním orgánem – při vyšetřování přestupku nemůže nařizovat testování
- OSPOD nemůže jako ochranné opatření uložit léčení (jako soudy)
- závěr – OSPOD není ze zákona oprávněn požadovat podrobení se diagnostickému vyšetření

Ach...

Paní X - zakázka ze strany OSPOD ve spolupráci s Domovem pro matky s dětmi:

Dobrý den pane XY,

níže uvádím zakázku v rámci docházky paní X do Vašeho zařízení:

- ochrana nezl. dětí v kontextu rizikového chování matky (kontakt s uživateli návykových látek, vztah s pravděpodobným uživatelem panem Y)
- postoj matky k vhodnosti kontaktu s výše uvedenými za přítomnosti nezl. dětí
- schopnost posouzení vlivu prostředí uživatelů na nezl. děti

Snad...

Popis postupu pracovnice OSPOD při zjištění, že je matka UD:

- a) nesnaží se dítě z rodiny odebrat
- b) do rodiny docházejí a monitorují situaci
- c) šetření v rodině probíhá jak v domluvené časy, tak i namátkově
- d) kontrola i viditelné přítomnosti drog v domácnosti
- e) zkušenosti z rodin, kde byla UD matka i oba rodiče - prostředí k výchově dítěte naprosto v pořádku
- f) dále jen několik návštěv ročně

Co se osvědčilo:

- první setkání s klientkou/klientem – žádný test
- popisovat co znamená, že testy jsou screeningové
- zpráva či prognóza – minimálně 5 setkání
- užívání/pití/hraní neznamená automatické odebrání
- kontakt jak s matkou, tak otcem
- případové konference
- trojstranné dohody

Děkuji za pozornost!

svoboda@laxus.cz

vartanian@laxus.cz

www.laxus.cz

Diskuse?

